

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล มาตรฐานเลขที่ มกษ. 7401-2562 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

๓. บรรดาใบรับรองที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้ออกตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าใบรับรองนั้นจะสิ้นอายุ หรือถูกเพิกถอน หรือมีการขอยกเลิก ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ประภัตร โพธสุธน

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดในการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลในสกุลพีนีส (*Penaeus* spp.) เช่น กุ้งกุลาดำ (*Penaeus monodon*) สกุลลิโตพีนีส (*Litopenaeus* spp.) เช่น กุ้งขาวแวนนาไม (*Litopenaeus vannamei*) และสกุลเมตาพีนีส (*Metapenaeus* spp.) เช่น กุ้งตะกาด (*Metapenaeus affinis*) ตั้งแต่การเลี้ยง การจับ จนถึงหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม เพื่อให้ได้ผลิตผลกุ้งทะเลที่มีคุณภาพดี ปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยคำนึงถึงสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคม
- 1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมขั้นตอนการเพาะและการอนุบาลลูกกุ้งทะเล

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตร มีดังต่อไปนี้

- 2.1 ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (marine shrimp farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการเลี้ยงกุ้งทะเล ประกอบด้วย บ่อ สถานที่เตรียมและ/หรือเก็บรักษาอาหาร โรงเรือน และบริเวณสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงกุ้งทะเล
- 2.2 ยาสัตว์ (veterinary drugs) หมายถึง สารใดๆ ที่ให้แก่สัตว์ที่ใช้เป็นอาหารมนุษย์ หรือสัตว์ที่ให้ผลิตผลซึ่งเป็นอาหารมนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการบำบัด บรรเทา ป้องกัน รักษาโรค วินิจฉัย หรือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสรีระหรือพฤติกรรมของสัตว์นั้น
- 2.3 ยาสัตว์ตกค้าง (residues of veterinary drugs) หมายถึง ยาสัตว์ตามข้อ 2.2 ทั้งที่เป็นสารประกอบตั้งต้น (parent drug) สารที่เกิดจากกระบวนการสร้างและสลายของสารตั้งต้น (metabolites) ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทางชีวเคมีของร่างกาย และสารอื่นๆ (associated impurities) ที่ติดมากับยาสัตว์ที่ตกค้างในเนื้อเยื่อสัตว์ ผลิตผล และผลิตภัณฑ์ของสัตว์ ซึ่งเป็นอาหารมนุษย์

3. ข้อกำหนด

3.1 สถานที่

หลักการ

เลือกสถานที่เลี้ยงกุ้งทะเลให้เหมาะสม เพื่อให้มีระบบการผลิตที่ดี มีผลผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมถึงไม่มีปัญหาการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย

3.1.1 ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ห้ามเลี้ยงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ที่จะมีผลต่อสุขภาพกุ้งและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค หรือมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน

3.2 การจัดการฟาร์ม

หลักการ

มีการจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ส่งผลให้กุ้งเจริญเติบโตดี แข็งแรง ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคและการแพร่กระจายของโรค สามารถป้องกันการปนเปื้อนที่จะมีผลต่อสุขภาพกุ้งและความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมถึงป้องกันและลดผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อม

การเตรียมการทั่วไป

3.2.1 ควรมีคู่มือการจัดการฟาร์มที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานนี้ และปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในคู่มือ

3.2.2 ควรมีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการดูแลด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ รวมถึงการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีและปลอดภัย

การจัดการก่อนการเลี้ยง

3.2.3 ควรพักบ่อและ/หรือปรับปรุงบ่อก่อนเลี้ยงกุ้งรุ่นใหม่

3.2.4 ควรตรวจวัดคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอก่อนนำมาใช้ในการเลี้ยง

3.2.5 ควรมีการกรองน้ำที่เติมลงในบ่อ เพื่อป้องกันสัตว์น้ำอื่น ๆ จากภายนอกฟาร์มเข้าสู่ในฟาร์ม

3.2.6 ควรมีการป้องกันศัตรูและพาหะนำโรคกุ้งเข้าบ่อทั้งระหว่างการเตรียมบ่อ เตรียมน้ำ และระหว่างการเลี้ยงโดยไม่มีการทำลายสัตว์ชนิดใกล้เคียงสูญพันธุ์ ยกเว้นเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และใช้วิธีการอนุญาต

ลูกพันธุ์

3.2.7 ลูกกุ้งที่นำมาเลี้ยง ต้องมาจากฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะและอนุบาลลูกกุ้งทะเล เพื่อให้มั่นใจว่าลูกกุ้งสุขภาพดี และปลอดเชื้อก่อโรคที่สำคัญ

อาหารและการให้อาหาร

- 3.2.8 อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่ใช้ต้องได้รับการขึ้นทะเบียนถูกต้อง มีคุณภาพดี ยังไม่หมดอายุ และมีข้อมูลที่สามารถตามสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบได้
- 3.2.9 อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่ผลิตใช้เองในฟาร์ม ต้องแสดงรายการและแหล่งที่มาของวัตถุดิบ และไม่ใช้สารที่ห้ามใช้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3.2.10 ควรมีวิธีการจัดการให้อาหารอย่างมีประสิทธิภาพ ในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของกุ้ง
- 3.2.11 ไม่ควรใช้อาหารสดเสี่ยงกุ้งทะเลโดยตรง
- 3.2.12 ไม่ควรใช้กุ้งทะเลชนิดและสกุลเดียวกันกับกุ้งที่เลี้ยง เป็นแหล่งโปรตีนในการผลิตอาหารกุ้ง
- 3.2.13 ควรเก็บอาหารกุ้งในสถานที่ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อน และรักษาคุณภาพอาหารกุ้งไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

การจัดการระหว่างการเลี้ยง

- 3.2.14 ควรมีการจัดการให้กุ้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต เช่น ปล๋อยลูกกุ้งลงเลี้ยงในอัตราความหนาแน่นที่เหมาะสม ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพน้ำในบ่อให้เหมาะสม ในระหว่างการเลี้ยง ติดตั้งเครื่องเติมอากาศอย่างเพียงพอและเหมาะสม สังเกตพฤติกรรมของกุ้งอย่างสม่ำเสมอ

การจัดการสุขภาพกุ้ง

- 3.2.15 ควรตรวจสอบสุขภาพกุ้งในบ่ออย่างสม่ำเสมอ และมีวิธีการจัดการกุ้งป่วยหรือตายในภาวะปกติที่ไม่พบการระบาดของโรคตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการสุขภาพสัตว์น้ำ รวมถึงมีการบันทึกข้อมูลการป่วย หรือตาย และแยกกุ้งที่อ่อนแอออกทันทีที่พบ
- 3.2.16 มีการจัดการสุขภาพกุ้งให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ และข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Animal Health Code) ขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health or Office International des Epizooties-OIE)^{1/}
- 3.2.17 การเคลื่อนย้ายกุ้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ควรเป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ และปฏิบัติตามข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำของ OIE (OIE Aquatic Animal Health Code)^{2/} เพื่อป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ สวัสดิภาพสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม

^{1/} องค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health or Office International des Epizooties-OIE) หมายถึง องค์การกลางซึ่งทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ เพื่อไม่ให้โรคระบาดสัตว์ก่อความสูญเสียต่อชีวิตสัตว์และมนุษย์มากจนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลก

^{2/} ข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Animal Health Code) หมายถึง ข้อกำหนดที่ OIE จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยสัตว์น้ำและความปลอดภัยของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเข้าสู่ประเทศผู้นำเข้าผ่านทางการค้าผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ และเพื่อไม่ให้มีการนำหลักสุขอนามัยมาใช้ในการกีดกันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

- 3.2.18 ควรมีการวินิจฉัยโรค วิเคราะห์สาเหตุ และแก้ไข กรณีที่กึ่งแสดงอาการป่วย พร้อมทั้งจัดบันทึกหรือเก็บหลักฐานการวินิจฉัยโรค
- 3.2.19 ควรมีมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคกึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถป้องกันการระบาดของโรคกึ่งภายในฟาร์ม และจากภายในฟาร์มไปสู่ภายนอกฟาร์ม รวมถึงสิ่งแวดล้อม
- 3.2.20 กรณีเกิดโรคระบาดกึ่ง ควรมีขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการกักกันโรคหากเป็นไปได้ และแจ้งหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยเร็ว
- 3.2.21 ควรมีการกำจัดซากกึ่งที่เหมาะสม สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโรค ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดการฟาร์ม
- 3.2.22 กรณีมีการเลี้ยงกึ่งหลายชนิดรวมกันหรือเลี้ยงกึ่งร่วมกับสัตว์น้ำอื่น ควรมีมาตรการที่สามารถป้องกันและลดโอกาสการแพร่กระจายของโรคระหว่างสัตว์น้ำต่างชนิด

3.3 การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ

หลักการ

การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ต้องใช้ในกรณีที่จำเป็น ใช้ด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบ ไม่ใช้ยาสัตว์และสารเคมีที่ห้ามใช้ตามกฎหมาย มีการเก็บรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้คงประสิทธิภาพ ป้องกันการปนเปื้อนและการตกค้างของยาสัตว์และสารเคมีในผลิตภัณฑ์เลี้ยง ซึ่งจะส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.3.1 ไม่ใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ที่ห้ามใช้ตามกฎหมาย ในการใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ หากเป็นชนิดที่กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียน ต้องมีการขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่
- 3.3.2 การใช้ยาสัตว์ที่อนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมาย ให้ปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่ระบุในฉลาก และมีระยะหยุดยาที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม
- 3.3.3 การใช้ยาสัตว์ประเภทยาปฏิชีวนะ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ และหลักการว่าด้วยการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างรับผิดชอบและระมัดระวัง (Principles for Responsible and Prudent Use of Antimicrobial Agents) ของข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำของ OIE (OIE Aquatic Animal Health Code) โดยอยู่ภายใต้การแนะนำของผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Health Professional)
- 3.3.4 กรณีมีการใช้สารเคมีให้ปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่ระบุในฉลาก เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม
- 3.3.5 ควรเก็บยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ในที่ที่สามารถป้องกันการเสื่อมสภาพและการเกิดอันตราย

3.4 น้ำทิ้งและดินเลน

หลักการ

การจัดการน้ำทิ้งและดินเลน ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.4.1 น้ำทิ้งที่ระบายออกสู่ภายนอกฟาร์มต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย
- 3.4.2 มีการป้องกันน้ำเค็มจากบ่อเลี้ยงแพร่ลงสู่พื้นที่น้ำจืด เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3.4.3 ไม่ทิ้งหรือปล่อยดินเลนออกสู่พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ส่วนบุคคลที่เจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาต

3.5 เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น

หลักการ

เก็บรักษาและกำจัดเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นอย่างถูกวิธีและมีความรับผิดชอบ เพื่อความปลอดภัยและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.5.1 ควรมีการจัดเก็บเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นเป็นสัดส่วนแยกจากอาหารกึ่งและที่ปศุสัตว์
- 3.5.2 ควรแสดงเครื่องหมายพร้อมคำเตือนเพื่อป้องกันอันตรายในพื้นที่เก็บเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น
- 3.5.3 ควรกำจัดของเหลือทิ้งจากการใช้เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นอย่างถูกวิธี และมีความรับผิดชอบ

3.6 สุขลักษณะภายในฟาร์ม

หลักการ

ออกแบบ ปฏิบัติงาน และจัดการฟาร์มอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรค ยาสัตว์ และสารเคมีเข้าสู่ระบบการเลี้ยงและผลิตผล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของกึ่ง รวมถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.6.1 ควรออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกภายในฟาร์ม เช่น ถนน สุขา อ่างล้างมือ บริเวณเก็บรวบรวมขยะ บริเวณเก็บเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น รวมถึงมีวิธีปฏิบัติที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนสู่บ่อเลี้ยงกึ่ง และผลิตผล
- 3.6.2 ควรมีการคัดแยก จัดเก็บขยะและของเสีย ภาชนะบรรจุยาสัตว์ สารเคมี เป็นสัดส่วน และมีการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่บ่อเลี้ยงกึ่ง ผลิตผล และสภาพแวดล้อมในฟาร์ม
- 3.6.3 ควรเก็บรักษาปัจจัยการผลิต วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามประเภท เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและไม่ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์อื่น
- 3.6.4 ห้องน้ำและห้องสุขาต้องถูกสุขลักษณะ และป้องกันการปนเปื้อนลงสู่บ่อเลี้ยง คลองส่งน้ำและ/หรือแหล่งน้ำรวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ
- 3.6.5 ห้ามใช้มูลสัตว์ในทุกขั้นตอนของการเลี้ยงกึ่ง

- 3.6.6 ห้ามปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณบ่อเลี้ยงกุ้ง
- 3.6.7 ควรมีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการปฏิบัติด้านสุขลักษณะที่ดี

3.7 การจับ และการปฏิบัติหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม

หลักการ

การจับ และการปฏิบัติหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม ต้องดำเนินการอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อน ที่จะส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.7.1 ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจับที่ถูกสุขลักษณะ เช่น ลานคัดกุ้ง รางเคลื่อนย้าย พาหนะขนย้ายภายในฟาร์ม
- 3.7.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานจับ ควรมีสภาพที่ดีไม่เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ทำให้เกิดข้อรังเกียจในการนำ กุ้งทะเลไปบริโภค ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีอาการป่วยเป็นโรคดังกล่าว ต้องให้พักการปฏิบัติงาน ชั่วคราว และเข้ารับการรักษาก่อนอาการป่วยหายเป็นปกติจึงกลับมาปฏิบัติงานใหม่
- 3.7.3 น้ำและน้ำแข็งที่ใช้ต้องสะอาด มีปริมาณเพียงพอในการรักษาผลผลิตกุ้งไว้ในอุณหภูมิที่เหมาะสม
- 3.7.4 ใช้ภาชนะ อุปกรณ์ วิธีการจับที่ถูกสุขลักษณะ และไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพกุ้ง รวมทั้ง การปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

3.8 แรงงานและสวัสดิการ

หลักการ

การจ้างแรงงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการดูแลด้านสวัสดิการ และความปลอดภัยแก่ผู้ใช้แรงงาน

- 3.8.1 ต้องจัดสวัสดิการแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
- 3.8.2 กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน
- 3.8.3 ควรมีหนังสือสัญญาการจ้างงาน
- 3.8.4 ควรจ้างแรงงานที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- 3.8.5 ควรจัดหาอุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน
- 3.8.6 ควรมีการอบรมคนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

3.9 ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

หลักการ

การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงกุ้งทะเลในทุกขั้นตอน ควรมีความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และการเลี้ยงกุ้งทะเลได้อย่างยั่งยืน

ความรับผิดชอบต่อสังคม

- 3.9.1 ที่ตั้งฟาร์มต้องไม่กีดขวางทางสัญจรดั้งเดิมก่อนตั้งฟาร์ม ที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิต หรือกิจกรรมของคนในท้องถิ่น
- 3.9.2 ควรให้ความสำคัญกับการจ้างแรงงานในท้องถิ่น
- 3.9.3 การวางแผน พัฒนา และการดำเนินการฟาร์ม ควรพิจารณาถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ
- 3.9.4 มีกลไกในการสื่อสารเพื่อร่วมกับชุมชนในการจัดการปัญหาที่ก่อให้เกิดหรือมีแนวโน้มก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน

ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.9.5 มีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนดำเนินการก่อสร้างฟาร์ม หากมีกฎหมายกำหนด
- 3.9.6 ควรมีการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันมลภาวะที่เกิดจากการต่อเติม ซ่อมบำรุง รื้อถอน หรือจากการเลี้ยง รวมถึงควรมีการจัดเก็บและกำจัดเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้งาน หรือชำรุดเสียหาย อย่างมีความรับผิดชอบ
- 3.9.7 ไม่ควรใช้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่มีส่วนผสมของปลาป่นและน้ำมันปลาที่ได้จากชนิดสัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือปลาที่ได้จากการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU) กรณีมีการใช้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่มีส่วนผสมของปลาป่นและน้ำมันปลา ควรมีบันทึกข้อมูลชื่อโรงงานผลิตอาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูป และรุ่นการผลิต เพื่อให้สามารถตามสอบถึงแหล่งที่มาของปลาป่นและน้ำมันปลา
- 3.9.8 กรณีที่มีการใช้น้ำบาดาล ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดผลกระทบต่อแหล่งน้ำใต้ดิน
- 3.9.9 ไม่ควรใช้ลูกพันธุ์กุ้งจากธรรมชาติ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3.9.10 กรณีเลี้ยงกุ้งต่างถิ่น ต้องเป็นชนิดที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงและได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่
- 3.9.11 กรณีนำเข้าลูกกุ้งจากต่างประเทศมาเลี้ยงในฟาร์ม ต้องได้รับอนุญาตและผ่านการกักกันตามที่กฎหมายกำหนด
- 3.9.12 ห้ามใช้กุ้งที่ผ่านการดัดแปรทางพันธุกรรม

3.9.13 ควรมีระบบที่สามารถควบคุมการหลุดรอดของกึ่งที่เลี้ยงได้อย่างเหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

3.9.14 หากฟาร์มตั้งอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับความเสียหายจากการเพาะเลี้ยงในอดีต ควรมีการปลูกป่าชายเลนทดแทนในพื้นที่ฟาร์มหรือพื้นที่อื่น ในปริมาณที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูระบบนิเวศ

3.9.15 ในกรณีที่มีการเลี้ยงกึ่งมีการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ตามธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม ควรมีมาตรการในการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ

3.10 การบันทึกข้อมูล

หลักการ

การบันทึกและเก็บรักษานบันทึกข้อมูลต่างๆที่สำคัญ ในทุกขั้นตอนของการผลิต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเลี้ยงกึ่งทะเล รวมถึงมีเอกสารหลักฐานที่ใช้ในการตามสอบผลิตผลได้

3.10.1 มีหลักฐานแสดงแหล่งที่มาของลูกพันธุ์สัตว์น้ำและหลักฐานแสดงการจำหน่ายสัตว์น้ำให้ตรวจสอบได้

3.10.2 มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาสัตว์ และสารเคมีที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงเหตุผลในการใช้

3.10.3 ควรมีการบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ และเก็บข้อมูลการเลี้ยงกึ่งที่จำเป็นอื่นๆ ให้ตรวจสอบได้
เช่น

- การป่วยหรือตาย
- การวินิจฉัยโรค กรณีกึ่งแสดงอาการป่วย
- คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ/บ่อเลี้ยง
- แหล่งที่มาและรุ่นการผลิตของอาหารผสมสำเร็จรูปที่ใช้ วันที่ซื้อ อัตราการแลกเนื้อ
- การจับ

3.10.4 ควรมีการเก็บรักษานบันทึกข้อมูลเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี